

ANESTEZİ

ÇOCUK GELİŞİMİ

EVDE HASTA BAKIMI

PARAMEDİK

TIBBİ DOKÜMANTASYON
ve SEKRETERLİK

TIBBİ LABORAOTUVAR
TEKNİKLERİ

TIBBİ GÖRÜNTÜLEME
TEKNİKLERİ

İnönü Üniversitesi

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi

Ocak-2010
Sayı 1

<http://www.shmyo.inonu.edu.tr>

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi

İnönü Üniversitesi Adına Sahibi:
Owner on behalf of İnönü University:
Prof.Dr.Cemil ÇELİK

Rektör
Editör/Editor:
Doç.Dr.Aysun BAY KARABULUT

Editör Yardımcıları/Assoc. Editors:
Öğr.Grv.Remziye AYDIN
Öğr.Grv.Deniz YAKINCI

Akademik Danışma Kurulu/Academic Advisory Board:

Prof.Dr.Sevcan AKESİ	Öğr.Gör.Z.Deniz YAKINCI
Doç.Dr.Aysun BAY KARABULUT	Öğr.Gör.Remziye AYDIN
Doç.Dr.Güliden SINMAZIŞIK	Öğr.Gör.Bennur KOCA
Yrd.Doç.Dr.Meral YÜKSEL	Öğr.Gör.Vuslat OĞUZ
Yrd.Doç.Dr.Ayliz VELİOĞLU	Öğr.Gör.Özlem ÖZFIRAT
Yrd.Doç.Dr.Ayhan ÖZŞAHİN	Öğr.Gör.Dr.Sermin TİMUR
Öğr.Gör.Dr.Nuran AKYURT	Uzman Aykut PİŞKİN

Yayın Sekreteri/Publication Secretary:
İlker İSPİR
iispir@inonu.edu.tr

Yazışma Adresi/Correspondence Address:
İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Merkez Kampüsü/44280 MALATYA
E-posta: shmyo@inonu.edu.tr Tel/Faks:0422 341 00 51

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Yönetim Kadrosu

Yüksekokul Müdürü
Doç.Dr.Aysun BAY KARABULUT

Yüksekokul Müdür Yardımcıları
Öğr.Gör.Z.Deniz YAKINCI
Öğr.Gör.Remziye AYDIN

Yüksekokul Sekreteri
Ömer ÜNAL

Yüksekokul Yönetim Kurulu
Doç.Dr.Aysun BAY KARABULUT
Yrd.Doç.Şimay GÜL OCAK
Yrd.Doç.Dr.Cem ERTAN
Yrd.Doç.Dr.Barış OTLU
Yrd.Doç.Dr.Aytaç YÜCEL
Öğr.Gör.Z.Deniz YAKINCI
Öğr.Gör.Remziye AYDIN
Yüksekokul Sekreteri Ömer ÜNAL

Yüksekokul Akademik Kadrosu
Doç.Dr.Aysun BAY KARABULUT
Öğr.Gör.Z.Deniz YAKINCI
Öğr.Gör.Remziye AYDIN
Öğr.Gör.Özlem ÖZFIRAT
Öğr.Gör.Bennur KOCA
Öğr.Gör.Vuslat OĞUZ
Öğr.Gör.Süreyya NUR
Uzman Aykut PIŞKİN

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi

İçindekiler/Contents

 Üniversite Eğitiminde Akreditasyon Uygulamaları	
Doç.Dr.Aysun BAY KARABULUT	1
 Örgütlerde İş Doyumu Ve İş Doyumuyla İlgili Etmenler	
Uzman Aykut PIŞKİN	19
 Motivasyon	
Öğr.Gör.Bennur KOCA	23
 Nanoteknoloji	
Öğr.Gör.Z.Deniz YAKINCI	36
 Gençlik Dönemi Ve Depresyon	
Öğr.Gör.Özlem ÖZFIRAT	47
 İş Yerinde Mobbing	
Öğr.Gör.Remziye AYDIN	59
 Cinsellik Ve Toplumların Cinselliğe Bakışı	
Öğr.Gör.Dr.Sermin TİMUR	65
 Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılım Modelleri	
Öğr.Gör.Vuslat OĞUZ	75

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AİLE KATILIM MODELLERİ

Öğr. Gör. Vuslat OĞUZ

İnönü Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Malatya
e-posta: voguz@inonu.edu.tr

Özet

Çocuğun ailesinden nasıl bir temel aldığı ve ailenin sosyo-ekonomik statüsü çocuğun okul performansının en önemli faktörünü oluşturmaktadır. Okulda başarılı olamayan çocuklar genelde okul aktiviteleri ve okulun amaçlarına ilgi duymayan ailelerden gelmektedir. Ailelerin eğitim-öğretim sürecine etkili şekilde katılmalarının önemli ve temel gerekçelerinden birisi, anne ve babaların çocuklarıyla en yoğun iletişim içinde olan bireyler olmalarıdır. Annelerin öğrenim düzeylerinin düşük olması onların çocuklarına gerek ev ortamında çeşitli becerileri kazandırmalarına gerekse okuldan beklenen akademik katkılara yeterince cevap verememelerine neden olmaktadır. Aile katılım çalışmaları kapsamında ailelerin okulu tanınması, kendilerini okulun bir parçası olarak hissetmesi,

onların okul ve öğrenciler için kaynaklar araması için fırsatlar sağlamaktadır. Ayrıca, sınıf ve okul ortamı içinde “ortak bir kültür”ün oluşması için ailelerin eğitim sürecine ilişkin bazı etkinlikleri ev ortamına taşımalarına ve bunları geliştirmelerine de çok yararlı olmaktadır. Bu temel gerekçelere bakıldığında ailelerin eğitim sürecine katılımının etkisi daha açık olarak dikkat çekmekte ve belirginleşmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve verilen eğitimin sürekliliğinin sağlanması için okul aile iş birliği şarttır. Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları ne denli kaliteli olursa olsun aile tarafından desteklenmedikçe çocuklarda kalıcı davranış değişiklikleri sağlamak ve okul öncesi eğitimin hedeflerine ulaşmak mümkün olmayacaktır. Aile katılımında, çocukların ilk eğitimcilerinin anne, babaları olduğu görüşünden yola çıkılarak, aileleri destekleyici, onları çocuk gelişimi ve eğitimi hakkında eğitici ve çocuklarının eğitimine katılmalarını sağlayıcı şekilde sistematik ve kurumsal eğitimle evdeki eğitimi paralelleştiren bir yaklaşım sergilenir. Aile katı-

lim çalışmalarının çocuğun eğitim yaşantısını önemli ölçüde etkilediği düşünüldüğünden, bu çalışmada okul öncesi eğitimde aile katılım modelleri ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk eğitimi, okul öncesi, aile katılımı

Giriş

Aile katılımı (anne-baba katılımı), anne-babaya konuya özgü becerilerin öğretilmesi, sosyal ve duygusal destek verilmesi, anne-baba ve profesyoneller arasında bilgi alışverişi, anne-babanın bir gruba katılması, uygun anne-baba-çocuk ilişkilerinin geliştirilmesi ve anne-babaya toplumsal kaynaklara ulaşmalarında yardımcı olmak şeklinde tanımlanabilir (Ömeroğlu ve diğ. 2003). Ailenin eğitime katılımı aile bireylerinin okul öncesi eğitim hakkında görüş sahibi olmaları ve çalışmaların evde pekiştirilmesini desteklemeleri ve böylece eğitimde devamlılığın sağlanması için gereklidir. Eğitimde sürekliliğin sağlanması ise eğitimdeki başarıyı arttırmaktadır. Ailenin eğitime katılımı ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusundaki bilgi ve becerilerini arttırmakta ve daha etkili ebeveynler olmalarını sağlamaktadır

(Anonim 2006; Aksoy ve Turla 1999).

Erken çocukluk eğitimiyle ilgili programların başarılı olması aile katılım ve desteğinin alınması ve çocukların ailelerinden teşvik ve destek almayı sürdürmesiyle mümkündür. Aile katılımı birçok biçimde olabilir. Çocukları etkileyecek kararları almak ve amaçları belirlemek amacıyla yönetim kurulunda yer alma, sınıfta gözlem yapma, çocuklarla birlikte kitap okuma, şarkı söyleme gibi bir etkinlik planlama ve uygulama, gezilerde öğretmene yardımcı olma, sınıf için çeşitli kaynak olmaya çalışılması ve katılması zor olan ailelerin katılımını sağlama vs. dikkat edildiği gibi, aileler sadece okulda ve program etkinliklerinde değil, sınıfta da yer almaktadırlar. Ancak, öğretmenlerin, çocukların ve ailelerin gereksinimlerini ve çeşitliliğini göz önünde bulundurarak ailelerin çocuklarını destekleyecek ve katılımlarını sağlayacak çok fazla çeşitte strateji geliştirmeleri gerekmektedir.

Farklı kültür ve sosyal düzeyden gelen ailenin çocukları aile katılımından büyük yarar sağlamaktadırlar. Bu nedenle, öğretmenler, çocuk-

ların kurum içindeki yaşamlarını öğrenmek için kurumun için girmelidirler. Ev ile okul öncesi eğitim arasındaki ilişkinin sağlıklı yürümesi öğretmen tarafından büyük bir çaba gösterilmesini gerektirmektedir. Tek başına bir okul öncesi eğitim kurumu çocuğun çok yönlü gelişimini ve bireysel gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Okul öncesi eğitimcileri, eğitimde çocukların annesibabalarından edindikleri öğrenme deneyimlerini geliştirmeye çalışmalıdır (Ömeroğlu, Yazıcı ve Dere 2003).

Aile katılımı, çocuğun okuldaki, aile içindeki ve toplumdaki bütün yaşamlarını kapsayacak şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır. Planlamada okulun “Okulumuz ne tür bir aile katılımı programını izlemelidir?” sorusunu yanıtlaması çok önemlidir. Yanıt, okuldaki öğretmenlerin ve ebeveynlerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına bağlı olarak verilebilir (Morrison 1998; Coleman 1997; Hohmann ve Weikart 2000). Okul aile iş birliği süreci, ailelerin çocuklarını okula ilk kayıtlarını yaptırdıkları andan itibaren başlamıştır. Böylece öğretmenlerin “aile katılımı programı felsefelerini” belirle-

dikten sonra ellerinde, kayıtlar sırasında edinilen çocuk ve aileye ilişkin temel bilgiler mevcut olacaktır. Çocuklar ve aileler ile ilgili elde edilen bu ilk bilgiler, aile katılımı programının genel çerçevesini oluşturacaktır. Öğretmen, yıllık planda eğitim programına; yeni eğitim yılında gelecek çocukların ve ailelerinin özellikleri ve gereksinimlerinin ortalama olarak neler olabileceğini tahmin ederek ona göre aile katılımının nasıl sağlanacağı (aile katılım etkinliğinin adı, tarihi, konusu, varsa çağırılması düşünülen uzman konuk ve onunla ilgili hazırlıklar, ebeveynin sınıfa katılımı ile ilgili yapılması gerekenler, veli toplantıları, bülten tahtası, broşür, afiş hazırlıkları vb.) ile ilgili hazırlıklara ilişkin açıklamalara yer vermelidir. Öğretmen, eğitim yılı içinde yapacağı değişiklikleri değerlendirmede belirterek bunlara yıllık planında yer verebilir. Çalışmaların detaylandırılması, ihtiyaç belirleme çalışmalarının sonuçlarına göre yapılmalıdır (Kandır 2002). Ailenin ihtiyaçlarını belirleme çalışması, ailenin içinde bulunduğu süreçteki ihtiyaçlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu tür bir çalışma, hem

aile üzerinde odaklaşmalı hem de her bir aile üyesinin ihtiyaçlarını göz önünde tutan bir sistem içerisinde planlanmalıdır. Kapsamlı bir ihtiyaç belirleme çalışması düzenlenirken, ailenin ihtiyaçları kadar maddî ve manevî imkânları üzerinde de odaklanılmalı ve ikisi arasında denge kurulmalıdır. Ayrıca, okul ve toplumun ihtiyaçları da bu aşamada önemlidir (Ersoy 2003). Ailenin ihtiyaçlarının belirlenmesinin yanı sıra, aileye sağlanacak hizmetlerin türü, içeriği, niteliği ve yöntem seçimi de önemlidir. Ancak hizmetlerin amacına ulaşması ve uygulanan programı ailenin kabul etmesini kolaylaştırması açısından ihtiyaç belirleme çalışması mutlaka yapılmalıdır. Toplantıların günü, saati, zamanı, konusu ve kurallar ailelerle birlikte belirlenmelidir. Aile katılımı etkinliklerinin önceden planlanması, gerekli hazırlıkların yapılmasını ve etkin katılımın sağlanmasını kolaylaştıracaktır (Can Yaşar 2001). Ailelerle birlikte çalışırken ilk yapılacak şey ailenin farklılığını anlamaktır. Birbirinden ayrı kültürel bakış açıları ailelerdeki farklılıkların bir parçasıdır ve kültürel farklılıklar, okul-aile ilişkisini kurmaya çalışır-

ken engeller yaratabilir. Hazırlanan aile katılım programı ailelerin; kültür seviyesi, yaşadıkları deneyimleri, davranışsal ve gelişimsel beklentileri ile uyum sağlamalıdır. Bir çocuğun ailesi ile ilgili bilgilenmek, duyarlı ve etkili okul-aile ilişkisinin gelişmesi için önemlidir (Coleman 1997; Hohmann ve Weikart 2000).

Aile Katılım Modelleri

Başarılı bir programın çeşitli türlerde aile katılımını sağlama ve ailelere; dinleyici olma, evde görevi üstlenme, program destekleyicisi olma, danışmanlık ve karar verici olma gibi çeşitli rolleri verme özellikleri vardır. Her biri farklı yerlerde, farklı materyaller ve kaynaklar gerektiren ve farklı sonuçlara yol açan aile katılımı modelleri şunlardır:

Aile İletişim Etkinlikleri

Öğretmenler ve yöneticiler okul öncesi eğitim programı ve çocuğun gelişimi hakkında ailelere bilgi sunmanın en etkili yollarını düşünmek zorundadırlar. Ailelerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılmaları, sınıf ortamında çocuklarını gözlemeleri program hakkında bilgi edinmeleri açısından önemlidir. Kurulan iletişim biçimi ve sıklığı farklılıklar

göstermelidir (Morrison 1998). Okul öncesi eğitim kurumlarında ailelerle iletişim kurma amacıyla şu etkinlikler yapılabilir;

Ev ziyaretleri: Ev ziyaretleri, ebeveynlerin değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocuk ile ilgili beklentilerini öğrenmek ve aileyi tanımak için kullanılan en iyi yöntemlerden biridir. Öğretmen açısından güç olsa da çocukların evlerine yapılan ziyaretler çok önemli eğitim fırsatları sunmaktadır. Öğretmenin ziyaretleri çocuk ve aileyi daha iyi tanmasına fırsat vermektedir. Aile, ev ziyaretleri sırasında duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmekte, çocuk ise öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini ve değer verdiğini düşünerek öz-saygısını geliştirebilmektedir (Hildebrand 1981). Öğretmen, ev ziyaretleri sırasında anne babaların geleneksel tutumlarına ve değer yargılarına saygı göstermeli, duygu ve düşüncelerini paylaşarak onları desteklemelidir. Onlara, çocuklarını günlük yaşamlarının dışında değil içinde tutmaları konusunda rehberlik etmelidir. Ailelere, çocuklarıyla evde uygulayabilecekleri etkinlikler ve uyarıcı çevre düzenle-

mesi konusunda bilgiler verilebilir. Öğretmen, gözlemleri sonucu ailenin güçlü yanlarını ve aile-çocuk etkileşimini değerlendirip destekleyici etkinlikler planlamalıdır. Öğretmen tarafından ev ziyareti yoluyla evden alınan bilgiler sadece çocuğun gelişim ve eğitim yaşamını desteklemek amacıyla kullanılmalıdır (İşmen ve Yıldız 1996; Hohmann ve Weikart 2000).

Bireysel Görüşmeler: Her çocuğun ebeveyni ile bireysel görüşme düzenli ve planlı olarak yapılmalıdır. Bunun için bireysel görüşme çizelgesi hazırlanmalıdır. Bazen evde ya da okuldaki yeni durumlarda da bireysel görüşmeler yapılmalıdır. Görüşmeler için uygun bir ortam sağlanmalı, görüşmelerin kesintiye uğramamasına izin verilememelidir. Rahat bir atmosfer sağlanmalı, saydam olmalı ve güvenilir olduğunuz hissettirilmelidir. Yalnızca sorunlu durumlarda değil olumlu gelişmeleri paylaşmak için de bireysel görüşmeler yapılmalıdır. Görüşmelerin amacı açıklanmalı, çocuğun gelişim durumu ve davranışlar hakkında ebeveyne bilgi verilmelidir. Ebeveynden çocuğun evdeki davranışları ve olaylar hakkında

bilgi alınmalı, yani durumlar karşılıklı olarak paylaşılmalıdır (Anonim 2006).

Toplantılar: Bu katılım şeklinde, anne babalar kendi çocuklarının gelişimlerini kolaylaştırabilmek için bazı bilgiler alırlar. Bilgi desteği, grup toplantıları (konferans, seminer, panel, sohbet toplantıları gibi) ve bireysel görüşmeler yoluyla yapılır. Bu yolla ailelerin, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili bilgilerinin artırılması ve anne babalık yeteneklerinin desteklenmesi sağlanabilir. Toplantı konuları çocuk eğitimiyle ilgili olabileceği gibi aile çocuk iletişimini artıracak, çocuklarla evde yapılabilecek etkinlikler, oyuncak yapımı ve çocuk kitapları gibi konularda da olabilir (Hohmann ve Weikart 2000; Ömeroğlu ve ark. 2003). Öncelikle toplantının konusuna ve adına karar vermek gerekmektedir. Ailelerin gereksinimlerine yanıt verecek bir toplantı olması katılımı artıracığından ihtiyaç belirleme çalışmalarında çocuğun gelişimi ve eğitimine ilişkin olarak en çok gereksinim duyulan konu seçilmelidir. Genellikle bilgilendirme toplantılarında yapılan, bir uzman bulup onu konuşturmadır.

Burada ihtiyaç anne baba tarafından belirlenmediği için toplantıya katılım azdır ve anne babalar bu tür toplantılara bir daha katılmaz. Ailelerin kendi belirledikleri konularda toplantılara katılımı daha fazla olacaktır. Toplantı konuları seçilirken öncelikle ailelerin ve çocukların güçlü yönlerini destekleyecek pozitif başlıklar seçilmelidir. Bu, toplantıya katılan anne babaların başarısızlık korkusunu yenmelerini sağlayacaktır (Hornby 2000).

Toplantılar sırasında öğretmen, oldukça özel ve somut olmalı, değerlendirmelerini; sanat etkinlikleri, gözlem kayıtları ya da fotoğraf örnekleri ile desteklemelidir. Öğretmen, anne babaları konuşmaya teşvik etmeli ve grubu yönlendirmelidir. Çocukların diğer çocuklar ve aileler ile karşılaştırılmasından kaçınılmalıdır. Eğer bir sorun var ise gerçekçi bir şekilde yaklaşılmalı ve anne babayı iş birliği yapmaya davet etmelidir. “Nasıl yardım edebileceğimizi düşünüyorsunuz?” Anne babayı dinledikten sonra “... yapmayı deneyebiliriz bakalım ne olacak” denilebilir. Anlaşmazlık durumunda tartışmadan kaçınılmalıdır (Manning ve

Schindler 1997). Toplantı sonunda gelecek toplantı ile ilgili planlamalar bittikten sonra olumlu duygular ifade edilmeli, anne babalar iş birliğine davet edilmelidir.

Bireysel görüşmeler yapılarak ebeveynlerin çocuklar ile ilgili beklentileri öğrenilebilir. Bu beklentilerine ulaşmak için neler yapabilecekleri, çocukları ile ilgili karşılaştıkları problemleri nasıl çözecekleri konusunda tartışılabilir. Bu görüşmeler, öğretmenler tarafından planlanabileceği gibi anne babalardan gelen talep üzerine de düzenlenebilir. Bireysel görüşmeler sadece okulda ya da çocukta bir sorun olduğunda planlanmamalı, zaman zaman çocuk ve aile ile ilgili olumlu duygular ve çocuğun gelişimi için de yapılmalıdır. Önce, olumlu davranışlar konuşulmalıdır. Aileyi suçlayıcı ve yargılayıcı tavırlardan kaçınılmalı, sorunun aile ile birlikte çözülebileceği duygusu verilmelidir. Gereksiz sohbetlere yer verilmeden asıl konu tartışılmalıdır. Görüşme sırasında ortam gerginleşirse, görüşme başka bir tarihe ertelenebilir. Anne babalar grupla yapılan toplantılarda çocukları ile ilgili problemi rahatça paylaşamayabilir. Bi-

reysel görüşmede karşılıklı etkileşime girildiği için sorunun kaynağına inilebilir ve çözüm yolları üretilebilir (Can Yaşar 2001; Ömeroğlu ve ark. 2003).

Toplantı sırasında; toplantı yönetimi ile ilgili kurallara uyulmalı, toplantı saati, tarihi, yeri önceden duyurulmalı, toplantının amacı ve beklentileri açıklanmalı, toplantıya zamanında başlanmalı, etkin tartışmalar yapılması sağlanmalı, tartışmaların gündem dışına taşmamasına özen gösterilmeli, alınan kararlar ve uzlaşılan noktalar özetlenmeli, sonuç özetlenmeli ve değerlendirme yapılmalıdır. Toplantı sonunda gelecek yılın planları tartışılabilir ya da çocuğun gelecek yıl devam edeceği okul hakkında bilgiler verilebilir. Planlamalar bittikten sonra olumlu duygular ifade edilmeli, ebeveyni işbirliğine davet edilmelidir (Anonim 2006).

Selamlaşma: Anne babalar çoğu zaman yaşam koşulları ile mücadele ederken toplantı, konferans gibi etkinliklere katılamayabilirler. Öğretmen iletişim için gün içindeki belirli zamanları kullanabilir. Öğretmen, aileler çocuklarını okula bırakmaya ve çocuklarını okuldan almaya gel-

dikleri sırada onlarla karşılaşmaya ve selâmlaşmaya özen göstermeli, oluşan fırsatları değerlendirerek, onları birkaç dakika kurumda çocuklarıyla birlikte zaman geçirmeleri konusunda yüreklendirmelidir. Yapılan bu ayak üstü konuşmalarda o günkü program ve etkinlikler hakkında kısa konuşmalar yapılabilir. Bu, ailelerle iletişimin başlangıcı olacaktır (Manning ve Schindler 1997; Hohmann ve Weikart 2000).

Telefon Görüşmeleri: Telefon görüşmeleri, anne babalar tarafından memnunlukla karşılanan bir iletişim yoludur. Telefon görüşmeleri acil durumlarda sadece problemleri iletme amacıyla değil, çocukların ve ailelerin ihtiyacı olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla yapıldığında daha etkili olmaktadır. Öğretmenler tüm velilerin telefon listesini yapmalı ve bunu tüm velilere dağıtmalıdır. Öğretmen genel duyurular için listenin en başındaki veliyi arar. Öğretmenin aradığı veli de kendisinden sonra gelen veliyi arar ve sıralama bu şekilde devam eder. Bu telefon zinciri duyuruların hızla yayılmasını sağlamakla birlikte ebeveynler arasındaki ilişki-

lerin artmasına da yardımcı olur (Hornby 2000).

Duyuru Panoları: Bülten tahtaları ve hazırlanan bültenler ailelerin çocuklarını okula getirdikleri veya almaya geldikleri zaman okuyabilecekleri yerlere yerleştirilmelidir. Çocukların günlük yaptığı etkinlikler, ailelerin çocuklarıyla yapabilecekleri etkinlik ve oyun örnekleri, inceleme gezileri, konferans veya davetlerle ilgili duyurular, çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuğun beslenmesi, oyun, ana baba tutumları gibi konular ile ilgili makaleler, gazete kupürleri, broşürler, afişler, haftalık yemek listesi, çocukların etkinlikler sırasında çekilen fotoğrafları ve acil telefon numaraları vb. ailelerin görebileceği bir yere yerleştirilen bülten tahtalarına asılabilir. Belli aralıklarla seçilen bu konulardaki yazılar birkaç sayfalık bültenler şeklinde basılıp çoğaltılarak ailelere dağıtılabilir (Seçkin ve Koç 1997; Hohmann ve Weikart 2000).

Haber Mektupları: Okul öncesi eğitim kurumlarında evlere günlük, haftalık veya 15 günlük arayla düzenli olarak haber mektupları gönderilebilir. Bunlar okul ve ev arasındaki

iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Haber mektuplarında, çocuğun o gün ilk kez başarabildiği bir davranışı, evde çocukla yapılabilecek etkinlikleri, etkinlikler sırasında çekilmiş fotoğrafları, çocuğun okulda öğrendiği bir kavramın evde nasıl pekiştirileceği, basit oyuncakların yapımı gibi bilgiler yer alabilir. Ayrıca, düzenlenecek olan inceleme gezilerinin tarihleri ve planını gösteren takvim, gezi için gerekli olan izin belgeleri, okulda yapılacak proje çalışmalarını için ailelerin evde kullanmadığı artık malzemelerin listesi gibi bilgiler ilave edilebilir (Hohmann ve Weikart 2000; Can Yaşar 2001; Ömeroğlu ve ark. 2003).

Kitapçıklar: Kitapçıkları, öğretmen kendisi hazırlayabileceği gibi çocuklarla birlikte de hazırlayabilir. Kitapçıkların içeriği değişebilir. Çocukların en çok sevdiği yemeklerin tariflerinin bulunduğu kitapçıklar, çocukların ve okuldaki diğer personelin adreslerinin ve telefon numaralarının bulunduğu adres kitapçıkları, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını içeren kitapçıklar, gezi, gözlem sonucu hazırlanabilecek gezi kitapları, “Hoşlandığım şeyler”, “Nelere gülerim?”,

“En Çok Görmek İstediklerim”, “Güldüğüm Şeyler” vb. durumlarla ilgili kitapçıklar hazırlanarak ailelere gönderilebilir (Hildebrand 1981; Aral, Kandır ve Can Yaşar 2002).

Broşürler: Çeşitli konularda (kazalar, beslenme, disiplin, iletişim vb.) ve etkinlikler ile ilgili broşürler hazırlanabilir. Broşürde, ailelere verilen mesajların ve bilgilerin kısa, basit, anlaşılır ve uygulanabilir olmasına, konularla ilgili resimlerin bulunmasına dikkat edilmelidir. Zaman zaman aşı, hastalıklar gibi sağlık ile ilgili konularda hazır broşürler kullanılabilir. Bütün ailelere hazırlanan broşürlerin ulaşması önemlidir.

Afiş: Afişte, çarpıcı bir resim ve bir de ana mesaj yer almalıdır. Hazırlanan afişler okulun girişi, sınıf kapısı gibi ailelerin görebileceği yerlere asılmalıdır. Afişler uzun süre asıldığı yerde kalmamalı, zaman zaman yenilenmelidir.

Fotoğraflar: Sınıfta gerçekleşen önemli olaylar, programdaki etkinlikler, yemek, kahvaltı veya okul dışı yapılan geziler sırasında çekilen fotoğraflar panoya asılarak sergilenebilir. Ayrıca ailelere de bu fotoğraflar verilebilir. Böylece aileler, sınıfta ve

okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi sahibi olarak, çocuklarını daha iyi tanıma fırsatı bulacaklardır.

Video-Teyp Kayıtları: Sınıfta uygulanan etkinlikler sırasındaki önemli ve heyecan verici olaylar kasetlere kaydedilebilir. Bu kayıtlar, evlere gönderilerek, okuldaki çalışmalar ailelerle paylaşarak, ailelerin bilgilendirilmesi sağlanabilir.

İki Yönlü Yazışmalar: Okuldan aileye, aileden okula iki yönlü bir iletişim sürecidir. Çoğu anne baba, öğretmenlerle mektupla iletişim kurmayı tercih ederken, bazıları ise okul-ev günlükleri veya defterleri aracılığı ile iletişim kurmayı tercih edebilir. Bu tür yazışmalar, günlük veya haftalık olarak yapılabilir. Bu yazışmalarla çocuğun okuldaki etkinliklere katılımı, sağlık durumu ve gelişim özelliklerine ilişkin konularda yazışma yoluyla, karşılıklı iletişim sağlanabilir. İki yönlü gerçekleşmesi gereken bu yazışmalar çocuk, aile ve okul açısından önemli konularda yapılmalıdır (Hornby 2000; Can Yaşar 2001).

Ebeveyn Kütüphanesi: Okul ortamındaki küçük bir odaya çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili kaynak ki-

tapların, dergilerin ve uygun öykü kitaplarının bulunduğu bir bölüm hazırlanarak bir kütüphane oluşturulabilir. Anne babalar bu kaynaklardan yararlanmaları için teşvik edilebilir (Ömeroğlu ve ark. 2003).

Evde Yapılacak Etkinlikler

Öğretmenler, anne babalara sınıftaki çalışmalarla koordineli olarak evdeki öğrenme etkinliklerinde çocuklarına nasıl yardım edecekleri konusunda önerilerde bulunabilirler. Bu öneriler zaman zaman sözel olabileceği gibi ilgi çekici bir şekilde hazırlanmış, yapılacakları adım adım gösteren yazılı mesajlar şeklinde de olabilir. Bu yazılı materyallerde, anne babaların çocukları ile birlikte yapabilecekleri etkinlikler, oyunlar, tartışabilecekleri konu başlıkları, disiplin yöntemleri, çocuk yetiştirme ile ilgili tutumlarını destekleyebilecekleri mesajlar yer almalıdır. Ailelerle öncelikle eğitim materyali getirme konusunda çalışmalar yapılarak bu tür ödevlere alışmaları sağlanabilir. Sonuç olarak anne baba okuldaki çalışmalara teşvik edilir ve böylelikle çocuğuyla bir eğitimci gibi etkileşime girer. Bu tür yapılan etkinliklerin ertesi gün öğretmen tarafından sözel

olarak ya da etkinliği kontrol ederek takibinin ve değerlendirmesinin yapılması gerekir (Coleman 1997; Manning ve Schindler 1997).

Ailenin Kurum Programına Katılımı

Aileleri çocuklarının eğitim gördüğü sınıflara dahil etmek, aile katılım programının en önemli fakat aynı zamanda en zor aşamalarındandır. Öncelikle öğretmen ailelere, sınıfta çocuklarının neler yaptıklarını, çocuklarla nasıl iletişim kurduğunu, onlarla nasıl konuğuğunu, hangi durumlarda yardım ettiğini, nasıl rehberlik ettiğini gözleme fırsatı sunmalıdır. Bunun sonucunda anne babalar öğretmeni model alarak, çocuk eğitimi konusundaki bilgi ve tutumlarını geliştirir ve evde çocuğunun gelişimini nasıl destekleyebileceklerini öğrenirler. Anne babalar, sınıf katılımı sırasında farklı özellikteki çocukların farklı yönlerini göreyerek insanlara nasıl bir tutum geliştirecekleri konusunda deneyim kazanırlar. Aile sınıfa katılımı kurumu, öğretmeni ve koğualları daha iyi görebileceği için beklentilerinde gerçekçi olmayı öğrenir ve okula, öğretmene güven duyar (Coleman ve Churchill

1997; Manning ve Schindler 1997; Gorham ve Nason 1997). Aileler sınıf katılımına ilişkin olarak önceden; uygulanan eğitim programı, katılımın ne şekilde olacağı, çocuklarla nasıl iletişim kurulacağı, çocuklara hangi durumlarda nasıl rehberlik edileceği, çocukların özel durumları vb. konularda bilgilendirilmelidir. Öğretmen ve sınıfa katılacak olan aile bireyi önceden sınıfta yapacakları etkinlikler üzerine planlama yapmalıdır. Anne babalar her zaman kişilikleri, maddi olanakları ve yaşam koğualları nedeniyle programa aktif olarak katılamayabilirler ya da katılmak istemezler. Anne babalar bu konuda zorlanmamalı, sınıf dışındaki etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır. Öğretmen ve anne-babalar birlikte çalışarak kendi yetenekleri, ilgileri ve kariyerlerini kullanabilecekleri sınıf etkinlikleri geliştirmelidir (Coleman 1997).

Ailenin sınıfa katılımı; sınıfı ve uygulanan program etkinliklerini gözleyerek, şarkı, oyun, hikâye okuma gibi etkinliklerde öğretmen rolünü üstlenerek, evde veya okulda eğitim materyali hazırlayarak, kahvaltı, yemek ve oyunda rehberlik ederek,

inceleme gezileri veya kısa yürüyüşler gibi sınıf dışı etkinliklerde öğretmene yardımcı olarak, dosyalama, kayıt tutma, sınıftaki eşyaların korunması, tamiri, gezi ve diğer etkinliklerde vb. konularda öğretmene yardımcı olarak, meslekleriyle ya da özel yetenekleriyle ilgili konularda çocuklarla birlikte etkinliğe katılarak sağlanabilir (Bergman 1990; Coleman ve Churchill 1997; Hohmann ve Weikart 2000).

Ailelerin Yönetim ve Karar Verme Sürecine Katılımı

Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin programa başarılı bir şekilde katılması isteniyorsa kurumun amaçları, politikası ve etkinlikleri hakkında karar verirken ailenin katılımı gerekmektedir. Okul-aile birliklerinin okulla ilgili kararlarına, anne babaların aktif olarak katılması büyük önem taşımaktadır. Öğretmenler, anne babaların diğer anne babalarla etkileşimini desteklemek üzere; sohbet toplantıları, çaylar ya da anne babalara birlikte yapmaları gereken sorumluluklar vermelidir. Bu tür etkileşimler okul aile birliğine üyelikte birbirini temsil etmeyi kolaylaştıracak ve bunu destekleyecektir. Bu

yolla aileler, çocuğun eğitimini etkileyen politikaların belirlenmesine, geliştirilmesine ve yerleştirilmesine, ayrıca malî desteğin sağlanmasına, eğitim materyalleri ve kaynaklarının teminine de yardımcı olacaklardır (Coleman 1997; Seçkin ve Koç 1997).

Sonuç Ve Öneriler

Okul öncesi eğitim kurumlarında, verilen eğitimin sürekliliğinin ve kalıcılığının sağlanması, aile katılımını destekleyen iyi hazırlanmış eğitim programları ile mümkündür. Okul yöneticileri ve öğretmenler, çocukların eğitiminin yalnızca okuldaki bölümü ile ilgilenmekle yetinmemeli, aileleri okulun ve eğitim sürecinin bir parçası olarak görmelidirler. Bu bakış açısı ile aileler yılda birkaç kez çocuklarının başarı durumlarını öğrenmek üzere ya da herhangi bir sorun olduğunda okula gelen bireyler olarak değil, "aynı amacı gerçekleştirmeye çalışan ortaklar" olarak görülmelidir.

Okul öncesi dönemde, çağdaş ve ekonomik toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kendine karar verebilen,

kendi haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocuklar yetiştirebilmek ancak okul ve ailenin iş birliği ile mümkün olacaktır. Ailelerin eğitim programlarına katılımları sonucu bilgi, davranış ve tutumlarında meydana gelecek istendik değişiklikler, toplum bilincini ve duyarlılığını geliştirerek toplumun eğitim politikalarına katkıda bulunacaktır (Ömeroğlu ve Can Yaşar 2005).

Kaynaklar

Aksoy, A. ve Turla, A. (1999). Okul-Aile İşbirliği Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. Ya-Pa Yayıncılık, İstanbul, 7-39.

Anonim. (2006). 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 77-88.

Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2002). Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı (Geliştirilmiş 2. Baskı). Ya-Pa Yayıncılık, İstanbul, 1-36.

Bergman, F. (1990). Okul Öncesi Eğitimde Aile. Yaşadıkça Eğitim,

12: 12-13.

Can Yaşar, M. (2001). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı 2001-2002 Ders Yılı Rehber Kitaplar Dizisi, YA-PA Yayıncılık, İstanbul, 366-375.

Casonova, U. (1996). Parent Involment: A Call for Prence. Educational Researcher, vol: 25, no: 8.

Coleman, M. (1997). Families and Schools: In Search of Common Ground. Young Children, July, 14-21.

Ersoy, Ö. (2003). Aile Katılım Çalışmaları, 36-72 Aylık Çocuklar İçin Yıllık Plan Örnekleri ve Aile Katılım Çalışmaları (Yayıma Hazırlayan: Prof. Dr. Esra Ömeroğlu). Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 116-229.

Gorham, J. P. ve Nason, N. P. (1997). Why Make Teachers' Work More Visible to Parents?. Young Children, July, 22-26.

Hildebrand, V. (1981). Teacher-Parent Relation, Introduction to Early Childhood Education. Mcmillan Publishing Co., Inc., New York.

- Hohmann, M. ve Weikart, D. P. (2000). Küçük Çocukların Eğitimi. Hisar Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Hornby, G. (2000). Improving Parental Involvement. Wellington Hause, Cassell London.
- İşmen, A. E. ve Yıldız, S. A. (1996). Okul Öncesi Dönemde Aile Okul İşbirliği ve Ebeveynin Eğitime Katılımı. Yaşadıkça Eğitim, 44: 30-32.
- Kandır, A. (2002). 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programlarının Hazırlanması. Kök Yayıncılık, Ankara.
- Manning, D. ve Schindler, J. P. (1997). Communicating With Parents When Their Children Have Difficulties. Young Children, July, 27-33.
- Morrison, G. (1998). Early Childhood Education Today. New Jersey, Columbus Ohio, Merrill Pres, USA.
- Ömeroğlu, E. ve Can Yaşar, M. (2005). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi62/omeroglu-yasar.htm> Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Erişim Tarihi: 27 Mart 2007.
- Ömeroğlu, E., Yazıcı, Z. ve Dere, H. (2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynin Eğitime Katılımı. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Yayıma Hazırlayan: Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç). Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 440-446.
- Seçkin, N. ve Koç, G. (1997). Okul Öncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği. Yaşadıkça Eğitim, 51: 5-10.